

EDO VAJNAHT – VELIKAN HRVATSKE PEDAGOGIJE I ŠKOLSTVA

(Uljanik, 18. veljače 1913. – Zagreb, 2. rujna 2011.)

Edo Vajnaht (snimljeno oko 1980. god.)

Hrvatska pedagoška zajednica siromašnija je za jednog velikana, a Hrvatski pedagoško-književni zbor u Zagrebu ostao je bez najstarijeg člana, vrsnog profesora Ede Vajnahta. Napustio nas je veliki čovjek, učitelj, pedagog, metodičar početne nastave, profesor više škole u miru.

Edo Vajnaht rođen je u Uljaniku kod Daruvara, 18. veljače 1913. godine. Nakon završene osnove škole u rodnom mjestu upisao se u nižu srednju školu u Daruvaru a potom je svoje školovanje nastavio u Učiteljskoj školi u Pakracu koju je završio 1934. godine. Odmah po završetku srednje škole upisao je Filozofski fakultet u Zagrebu – pedagoška grupa predmeta. Zbog financijskih razloga napustio je studij i zaposlio se kao učitelj. Akademске godine 1940/41. upisao se na Višu pedagošku školu u Zagrebu – prirodna grupa predmeta (prirodopis i kemija s osnovama mineralogije). Zbog ratnih prilika i taj je studij napustio. U međuvremenu nastavio je studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i obranio diplomski rad 1954. godine te stekao diplomu profesora pedagogija i psihologije.

Prvo radno mjesto dobio je kao učitelj u selu Gornja Jagodnja (okolica Benkovca) gdje je upućen dekretom resornog ministarstva. Na tom je mjestu ostao do 1938.

godine kada je postavljen za učitelja Ogledne škole Borovo-Bata u Borovu u koju je upućen od strane školskog nadzornika koji je njegov rad ocijenio visoko kvalitetnim. U toj je školi intenzivnije radio na uvođenju didaktičkih inovacija (rad učenika u malim grupama, individualna zaduženja, globalizacija nastave, nove metode početnog opismenjivanja i dr.). Nakon dvije školske godine koje je proveo u toj školi postavljen je za učitelja narodne škole u Šidskim Banovcima. Na tom se mjestu zadržao kratko zbog školovanja na Višoj pedagoškoj školi u Zagrebu.

U surovim danima drugog svjetskog rata za Edu Vajnahta nije bilo dileme. Priključio se hrvatskom antifašističkom pokretu i na taj se način svrstao među borce protiv fašizma. Obnašao je odgovorne dužnosti u Prosvjetnom odjelu Narodno-oslobodilačkog odbora za Slavoniju. Neko je vrijeme bio njegov prosvjetni povjerenik. Već u tim danima radi na otvaranju osnovnih škola te intenzivno kao predavač na prvim učiteljskim tečajevima. Završetkom drugog svjetskog rata postavljen je za referenta u Ministarstvo prosvjete NR Hrvatske. Neko je vrijeme bio i šef Odjela za osnovnu nastavu. U Ministarstvu je radio do 1948. godine. Krajem sljedeće godine postavljen je za nastavnika Učiteljske škole u Kninu koja je upravo tada započela s radom. Godine 1952. odlazi na Učiteljsku školu u Pakrac a 1954. godine u Učiteljsku školu u Petrinji. Na tom radnom mjestu boravio je do 1957. godine. U učiteljskim školama je od 1949. do 1957. godine predavao pedagošku grupu predmeta (opću pedagogiju, povijest pedagogije, psihologiju i metodiku) te filozofiju. Kao nastavnik metodike i sam je održao brojne ogledne satove svojim učenicima koji su ga zadržali u sjećanju po originalnom pristupu nastavi. Godine 1957. vratio se u Zagreb i zaposlio u Osnovnoj školi *Ljubljana* kao prvi školski pedagog u našoj zemlji. Do tada je posao školskog pedagoga bio potpuno nepoznat pa se može ustvrditi da je Edo Vajnaht postavio temelje tom zanimanju. Kao školski pedagog bavio se mogućnostima unapređivanja nastave, formiranjem razrednih odjela, vođenjem dosjea učenika i dr. poslovima. Početak šezdesetih godina dvadesetog stoljeća obilježen je brojnim pokušajima inoviranja učiteljskog obrazovanja. Tadašnje Više pedagoške škole transformirane su u Pedagoške akademije koje su bile strukturirane od dva odjela: odjela za spremanje nastavnika razredne nastave i odjela za spremanje nastavnika predmetne nastave. Na Pedagoškoj akademiji u Zagrebu Edo Vajnaht je proveo vrijeme od 1961. godine kada je Akademija osnovana do 1978. godine kada je umirovljen. I nakon umirovljenja dvije je akademske godine radio honorarno. Predavao je više kolegija, u prvom razdoblju sintetski kolegij Metodika razredne nastave s praktičnim vježbama (metodika svih nastavnih predmeta) na Katedri za razrednu nastavu te kolegij Osnove metodike razredne nastave kojeg su slušali studenti svih studijskih grupa predmetne nastave. Nakon reformiranja studija na Pedagoškoj akademiji predavao je kolegije Metodika elementarne nastave hrvatskosrpskog jezika i Metodika nastave

upoznavanja prirode i društva jednu akademsku godinu. Za oba kolegija izradio je i potrebne nastavne planove i programe koji su objavljeni u zasebnoj knjizi.

Svoje stručne i znanstvene interese Edo Vajnaht je vezao za različite probleme pedagoškog i didaktičko-metodičkog karaktera. Bavio se problemom društvene uvjetovanosti odgoja te nekim drugim pitanjima teorijske pedagogije. Osim toga bavio se i nekim didaktičkim pitanjima (praćenje, ispitivanje i ocjenjivanje učenika, suvremena primjena individualnog oblika rada u nastavi i dr.). Najveći doprinos dao je u metodici početne nastave hrvatskoga jezika. U njegovim radovima prisutan je stav prema kojemu je ona disciplina u pedagojskom sustavu. Unutar te metodike uže se usmjerio u područje početne nastave čitanja i pisanja. Pored velikog broja početnica te čitanki za niže razrede osnove škole (koje su bile u uporabi od 1945. do 1992. godine), u pojedinim metodičkim priručnicima te u periodičkim publikacijama razradio je originalnu koncepciju početnog opismenjivanja učenika koja ni danas nije izgubila na vrijednosti. Inovirao je cjelokupan sustav početnog učenja čitanja i pisanja.

U predgovoru jednog od svojih metodičkih priručnika navodi sljedeće: «Napustili smo pojedinačnu obradu slova. (...) Akustičku analizu povezali smo s optičkom analizom. (...) Postavili smo zadatke pripremnog razdoblja koji su neophodna priprava za analitičko-sintetičko čitanje. (...) Polazeći od toga da je prepoznavanje slova jednostavniji psihički proces, uveli smo obradu manje grupe slova i tako dobili više vremena za čitanje, što je ključni i najteži problem u ovoj nastavi. (...) Kombinirali smo globalnu i glasovnu analitičko-sintetičku metodu. (...) Prihvatili smo uspravno početno pismo koje se izvodi tehnikom povlačenja» (Naš put, priručnik 1970, str. 3-4). Dvije posebne metode početnog opismenjivanja Edo Vajnaht smatra osnovnim. To su globalna i glasovna analitičko-sintetička metoda. Iako je i kod nas bilo pristaša globalne metode početnog čitanja i pisanja tridesetih godina prošlog stoljeća, ona se nije zadržala u našoj školskoj praksi poradi prirode hrvatskoga jezika. Vajnaht globalnu metodu uključuje isključivo u pripremnom razdoblju. «Njezina je bit u tome što djeca pamte slike cijelih riječi bez ikakve analize i sinteze. Djeca govor najlakše analiziraju na riječi i to zato što su riječi smisljeni elementi govora. Ta je odlika globalne metode jednako vrijedna za sve jezike» (isto, str. 16 i 17). O tome dalje ističe: «Glasovna analitičko-sintetička metoda također polazi od smislene govorne cjeline, od izgovorenih riječi i rečenica. (...) Ona je glasovna zato što se prije upoznavanja slova obradi glas analizom iz riječi. Analitička je zato što se analizom riječi upoznaje glasovna struktura jezika, što se analitičkim procesom dolazi do glasova. Sintetička je zato što se upoznavanjem slova čitaju riječi glasovnom sintezom» (Dobro juto, priručnik, str. 32). Za primjenu te metode postoje posebni razlozi, a kao razloge

profesor Vajnaht navodi sljedeće: morfološka struktura hrvatskoga jezika, pravopis hrvatskoga jezika te odgojni elementi.

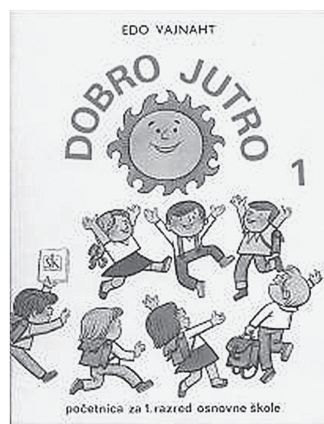
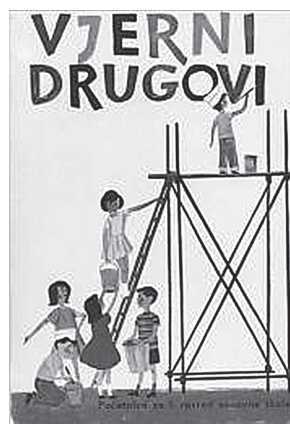
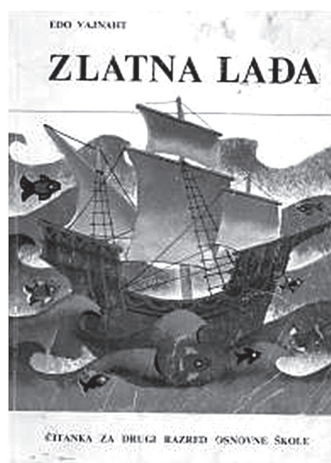
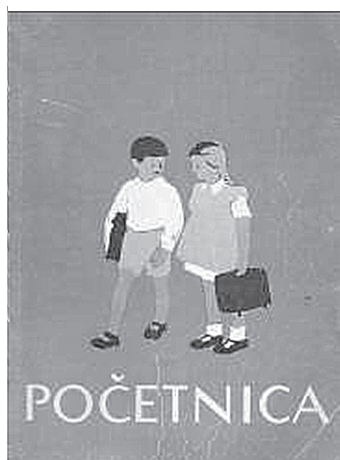
Početnice koje je sastavio kao autor ili suautor bile su izražene prema različitim metodičkim koncepcijama. U prvim početnicama (1945., 1951.) može se identificirati usporedno savladavanje čitanja i pisanja: učenici usporedno usvajaju četiri inačice slova – veliko tiskano slovo, malo tiskano slovo, veliko pisano i malo pisano slovo. Ovo je dosta zahtjevna metodička koncepcija koja će doživjeti postupno napuštanje. U sljedećoj početnici (1961.) prisutno je načelo djelomično odvojenog savladavanja početnog čitanja i pisanja. Prethodne stavove potpuno je napustio u početnicama *Naš put* (1970.) i *Dobro jutro* (1981.). U tim je početnicama zastupljeno načelo odvojenog savladavanja početnog čitanja i pisanja. Uz pojedine početnice sastavio je popratnu literaturu (radne listove, vježbenice i dr.) te je tvorac višeizvornog udžbenika hrvatskoga jezika. Ideja višeizvornog udžbenika prisutna je i danas.

Čitanke za niže razrede osnovne škole koje je priredio kao autor ili suautor također su koncipirane prema različitim metodičkim koncepcijama. Prve čitanke (1946.) bile su isključivo zbornici različitih tekstova. Novu koncepciju čitanke (*Zlatna lađa*, 1964.) razrađuje na osnovi izbora tekstova s razrađenim metodičkim instrumentarijem (pitanja i zadatci, objašnjenja nepoznatih riječi i sl.). Ovakvu koncepciju će zadržati i u daljnjim čitankama (*Zlatna lađa*, 1972. i *Sunčeva ljuljačka*, 1983.). Cjelokupnu problematiku nastave hrvatskoga jezika u drugom razredu razradio je u posebnom metodičkom priručniku.

Velik doprinos Edo Vajnaht dao je na unapređivanju sustava učiteljskog obrazovanja. Smatrao je da je dvogodišnji studij razredne nastave prekratak te je zastupao stav da studij za učitelje razredne nastave treba trajati četiri akademske godine. Ova ideja realizirala se tek 1992. godine.

Impozantan je publicistički opus Ede Vajnahta. Pored velikog broja školskih udžbenika, napisao je nekoliko metodičkih priručnika, više poglavlja u knjigama, priloga u zbornicima, časopisima i novinama. U dječjem listu SMIB (Smilje i bosilje) bio je višegodišnji član uredništva te autor priloga Samo za učenike prvog razreda koji je izlazio skoro jedno desetljeće. Neke knjige drugih autora je adaptirao i prilagodio pedagoškom trenutku. Bio je suradnik enciklopedijskog projekta jugoslavenskih izdavača udžbenika – Pedagoška enciklopedija. Djelovao je i u uredništva *Filmoteke* 16.

Edo Vajnaht bio je suradnik brojnih udruženja. Kao student djelovao je u Klubu studenta pacifista. Kao mladi učitelj uključio se u rad Učiteljske zadruge Ivan Filipović koja je osnovana 1937. godine. Zadruga je okupljala mlade i napredne učitelje s izraženom željom za stručnim usavršavanjem. Kao član Zadruge uključio se u projekt Vere Stein Ehrlich o obiteljskim prilikama na selu. Godine 1945. primljen je u

Naslove stranice početnica i čitanki Ede Vajnahta

Edo Vajnaht (a) s članovima zadruge Ivan Filipović 1937. godine (prvi slijeva) i (b) na prvom tečaju vitalne statistike 1939. godine (drugi red u sredini)

članstvo Hrvatskog pedagoško-književnog zbora u Zagrebu. Za vrijeme službovanja u Petrinji djelovao je u Društvu Naša djeca kao predavač u „školi za roditelje“.

Rad Ede Vajnahta u Pedagoško-književnom zboru ostavio je veliki trag. Godine 1946. izabran je za dopisnog člana Zbora. Neko je vrijeme bio pročelnik njegovog Odsjeka za predškolski i osnovnoškolski odgoj (1946.-1948.) te Sekcije pedagoga. U dva navrata je obnašao i dužnost člana Upravnog odbora (1946.-1948. i 1964.-1968). Godine 1947. bio je član uredništva časopisa *Pedagoški rad*. Za Zbor je uredio nekoliko knjiga u biblioteci *Nastavne teme* i održao veliki broj predavanja za učitelje.

Učiteljski fakultet u Zagrebu povodom Svjetskog dana učitelja u listopadu 2006. godine organizirao je prigodni susret s prof. Vajnahtom, svojim nekadašnjim zaposlenikom, povodom njegove sedamdesete obljetnice nazočnosti u nacionalnom sustavu odgoja i obrazovanja. Iako već u poodmaklim godinama, Edo Vajnaht je sve prisutne iznenadio svojom svježinom i vedrinom. Poštovanje koje mu je tada ukazano ostalo je trajno zapisano u njegovom sjećanju¹.

Za svoj rad Edo Vajnaht primio je više nagrada i odlikovanja. Za unapređivanje odgojno-obrazovnog sustava primio je nagradu Ivan Filipović (1970.). Kao tvorcu suvremenog udžbenika za nastavu hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole uručena mu je nagrada *Davorin Trstenjak* (1979.). Za bogatu djelatnost u Peda-

¹ Tom prilikom svoja kratka izlaganja su podnijeli: dr. sc. Josip Markovac, profesor emeritus i dr. sc. Valentin Puževski kao kolege i suradnici Ede Vajnahta, dr. sc. Ante Bežen kao sadašnji nastavnik metodike nastave hrvatskoga jezika na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, dr. sc. Milan Silov i dr. sc. Milan Matijević s iste ustanove te mr. sc. Branimir Mendeš s Filozofskog fakulteta u Splitu.

Skup u Hrvatskom pedagoško-književnom zboru 1997. godine povodom šezdesete godišnjice osnivanja Učiteljske zadruge Ivan Filipović

goško-književnom zboru nagrađen je s više priznanja. Sveučilište u Zagrebu uručilo mu je priznanje za djelovanje u antifašističkom pokretu te izgradnji zemlje (1986.). Osim toga primio je i državna odlikovanja.

Biografija Ede Vajnahta uvrštena je u nekoliko publikacija: S. Težak i J. Markovac /ur./: Spomenica Pedagoške akademije u Zagrebu 1919.-1969 (Zagreb 1971.), I. Golec: Petrinjski biografski leksikon (Petrinja 1999.) i Hrvatski leksikon, knjiga II. (A. Vujić /gl.ur./ Zagreb 1997.). Njegov rad registriran je i u Enciklopediji hrvatske povijesti i kulture (I. Karaman /gl. ur./, Zagreb 1980). O njegovom djelu pisano je u više časopisa.

Edo Vajnaht je bio uzor mnogima a među ostalima i suvremenom hrvatskom književniku Ivanu Aralici, koji je bio njegov učenik u Učiteljskoj školi u Kninu. O svom nekadašnjem nastavniku Ivan Aralica piše u djelu *Život nastanjen sjenama*: „Ako ima istine u tome da sam volio nastavničko zvanje i kad mi je ono bilo samo kruh nasušni, a radni su me užici čekali izvan nastave, u pisanju priča, onda je istina da sam to naučio od Vajnahta; ako je istina da u nastavi nisam vidio osobnu promociju, već mukotrpan i samozatajan rad na prijenosu znanja i nauku kako valja učiti, onda je točno i da sam i to od Vajnahta naučio; ako ima trunak istine o tome da svi moji učenici, odlični i oni koji su se jedva provlačili, o meni lijepo misle, onda je isti-

Edo Vajnaht prilikom boravka
na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu
(listopad 2006.)

na i to da je to posljedica onoga čega me je Vajnaht naučio. I sve to u nepunu školsku godinu, koliko će se zadržati na kninskoj učiteljskoj školi. Dopuštam da je to kod mene mogla biti fasciniranost mladosti koja u sivilu oko sebe traži jarku svjetlost, pa je vidi i u onome što baš prejak ne svijetli. Ali ostaje činjenica, makar bila samo moja, da je Vajnaht bio onaj koji me je naučio kako savjesno obavljati posao od kojeg živiš, i kad ti to nije glavno zanimanje, i kako uživati u poslu koji voliš svom dušom, iako bi bez njega, u materijalnom smislu, mogao živjeti.“

Ovakvo priznanje za svoj rad dobivaju samo velikani. Vajnaht je imao sreće što je još za njegova života objavljen ovaj roman te je pojedine odlomke iščitavao u svojoj sobi Mirovnog doma u Zagrebu u kojem je živio posljednje desetljeće svog života (gdje je pripadao tijelom, ali ne i duhom) s velikom pozornošću i zahvalnošću.

Ime Ede Vajnahta, učitelja, pedagoga, metodičara i domoljuba ostat će zlatnim slovima zapisano u povijesti hrvatske pedagogije, školstva i prosvjete. Umro je u Zagrebu, 2. rujna 2011. godine.

BIBLIOGRAFIJA

Autorske knjige

- Edo Vajnaht (1946.). *Odgoj kao funkcija društvenog života. Osnovna zastranjivanja građanske pedagogije* (dvije rasprave), Zagreb: Pedagoško-književni zbor.
- Edo Vajnaht (1970.). *Naš put. Priručnik za nastavu hrvatskosrpskog jezika u I. razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (IV/ 1978).
- Edo Vajnaht (1974.). *Zlatna lađa. Metodički priručnik za nastavu hrvatskog ili srpskog jezika u II. razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga.
- Edo Vajnaht, Franjo Lajoš i Dušanka Geceg (1976.). *Knjiga za nastavnika uz Višeizvorni sklop za hrvatski ili srpski jezik u I. razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga.
- Edo Vajnaht i Neda Bendelja, N. (1982.). *Dobro jutro. Priručnik za nastavu hrvatskoga ili srpskog jezika u I. razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (III/ 1989).

Udžbenici (početnice i čitanke) s popratnim materijalima²

- Ivo Tošić, Viktor Cvitan, Jure Jurman, Edo Vajnaht, Ante Blaženčić (1945.). *Početnica i čitanka za I. razred osnovnih škola*, Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb (V/ 1950).
- Ivo Tošić, Viktor Cvitan, Jure Jurman, Edo Vajnaht, Ante Blaženčić (1946.). *Čitanka za II. razred narodnih škola*, Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske (V/ 1950).
- Ivo Tošić, Viktor Cvitan, Jure Jurman, Edo Vajnaht, Ante Blaženčić (1946.). *Čitanka za III. razred narodnih škola*, Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske (V/ 1950).
- Ivo Tošić, Viktor Cvitan, Jure Jurman, Edo Vajnaht, Ante Blaženčić (1946.). *Čitanka za IV. razred narodnih škola*, Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske (V/ 1950).
- Viktor Cvitan i Edo Vajnaht (1951.). *Početnica za I. razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (XI/ 1961)³.
- Viktor Cvitan i Edo Vajnaht (1962.). *Vjerni drugovi. Početnica za I. razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (VIII/ 1969).
- Edo Vajnaht, Grigor Vitez i Viktor Cvitan (1964.). *Zlatna lađa. Čitanka za II. razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (VIII/ 1971).
- Edo Vajnaht (1970.). *Naš put 1,2,3. Početnica za I. razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga, (XI/ 1981).
- Edo Vajnaht (1971.). *Naš put. Radni listovi za početno čitanje i pisanje*, Zagreb: Školska knjiga, (X/ 1980).
- Edo Vajnaht (1971.). *Razredna slagarica Naš put*, Zagreb: Školska knjiga.
- Edo Vajnaht (1971.). *Razredna slikovna slovarica Naš put*, Zagreb: Školska knjiga.
- Edo Vajnaht (1972.). *Zlatna lađa. Čitanka za II. razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga (XI/ 1982).

² Svi ovi udžbenici objavljeni su i u ćirilichnoj varijanti.

³ Iako je E. Vajnaht suautor ove početnice, njegove se ime navodi tek u 10. izdanju. Do tada se navodilo za redakciju: Viktor Cvitan ili priredio za tisak Viktor Cvitan.

- Edo Vajnaht (1981.). *Dobro jutro 1, 2*. Početnica za prvi razred osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga (VI/ 1986).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1981.). *Dobro jutro 3*. Čitanka za I. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga, Zagreb (VI/ 1986).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1981.). *Dobro jutro*. Radni listovi za I. razred osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga (VI/ 1986).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1983.). *Sunčeva ljuljačka*. Čitanka za II. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (IV/ 1986).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1983.). *Sunčeva ljuljačka*. Radna bilježnica za II. razred osnovne škole, Školska knjiga (IV/ 1986).
- Edo Vajnaht (1987.). *Dobro jutro 1,2*. Početnica za I. razred osnovne škole, prerađeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga (V izmijenjeno 1991, VI/ 1993).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1987.). *Dobro jutro 3*. Čitanka za I. razred osnovne škole, prerađeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga (V izmijenjeno 1991, VI/ 1993).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1987.). *Dobro jutro*. Radni listovi za I. razred osnovne škole, prerađeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga (V izmijenjeno 1991, VI/ 1992).
- Edo Vajnaht (1987.). *Slikovna slovarica*, za početno čitanje u I. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (V/ 1992).
- Edo Vajnaht (1987.). *Razredna slikovna slovarica*, Zagreb: Školska knjiga.
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1987.). *Sunčeva ljuljačka*. Čitanka za II. razred osnovne škole, prerađeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga (V izmijenjeno 1991, VI/ 1992).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht (1987.). *Sunčeva ljuljačka*. Radna bilježnica za II. razred osnovne škole, prerađeno i dopunjeno izdanje, Zagreb: Školska knjiga (V izmijenjeno 1991, VI/ 1992).
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht /prir./ (1988.). *Dobro jutro 1,2*. Kasete uz početnicu i čitanku za I. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga.
- Neda Bendelja i Edo Vajnaht /prir./ (1988.). *Sunčeva ljuljačka*. Kasete uz čitanku za II. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (III/ 1990).

Didaktički komplet uz udžbenike

Edo Vajnaht, Franjo Lajoš i Dušanka Geceg (1976.). *Hrvatski ili srpski jezik 1. Višeizvorni sklop za I. razred osnovne škole, I i II dio*, Zagreb: Školska knjiga.

Slikovnice

- Edo Vajnaht (1989.). *Igra riječi*, Zagreb: Naša djeca.
- Edo Vajnaht (1989.). *Ivo u vrtiću*, Zagreb: Naša djeca.

Poglavlja u knjigama

- Edo Vajnaht (1963.). Proveravanje i ocjenjivanje, a. Ispitivanje, c. Sistem ocjenjivanja učenika osnovne škole, u: S. Pataki /ur./: *Opća pedagogija*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor, Zagreb (XII/ 1969), str. 227-232 i 234-236.
- Edo Vajnaht (1967.). Suvremena primjena individualnog oblika rada, u: S. Pataki /ur./: *Opća pedagogija*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor, (XII/ 1969), str.185-187.

- Edo Vajnaht (1965.). Postupnost pismenih vježbi i ispravljanje učeničkih pismenih radova, u: N. Senić /ur./: *Savremena nastava srpskohrvatskog jezika u osnovnoj školi*, izbor članka, knjiga II., Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika (II/ 1968), str. 107-123.
- Edo Vajnaht (1970.). Program odgojnog rada u odjeljenju, u: M. Omčikus /ur./: *Osnovna škola s produženim boravkom učenika*, Zagreb: Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske, str. 73-76.
- Edo Vajnaht (1970.). Za visoko obrazovanje nastavnika razredne nastave, u: xxx *Za suvremeno obrazovane osnovnoškolskih nastavnika*, Zagreb: Pedagoška akademija, str. 15-18.
- Edo Vajnaht (1979.). Za veći uspjeh u pismenom izražavanju, u: M. Omčikus /prir./: *Pismenost učenika razredne nastave*, Zagreb: Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske i NIRO Školske novine, str. 5-29.

Prilozi u zbornicima

- Edo Vajnaht (1948.). Bukvari, čitanke, gramatike u osnovnim školama, u: xxx *Osnovna nastava u FNRJ*, Beograd: Komitet za škole i nauke Vlade FNRJ, str. 33-53.
- Edo Vajnaht (1973.). Teorija i praksa nastave početnog čitanja i pisanja, u: P. Trenc /ur./: *Zbornik radova sa savjetovanja o disleksiji i disgrafiji*, Zagreb: Gradska konferencija SSRNH, str. 33-42.
- Edo Vajnaht (1979.). Anketa o našoj školi – istraživački rad članova Učiteljske zadruge Ivan Filipović, u: J. Marinković /ur./: *Zbornik Pedagoške akademije Zagreb 1919 – 1979*, Zagreb: Pedagoška akademija, str.109-112.
- Edo Vajnaht (1980.). Idejnost i političnost partizanske škole, u: D. Pavlica /ur./: *Partizanski učitelji Slavonije*, Osijek: Međuopćinski odbor SUBNOR-a ZO Osijek i Slavonski Brod: Centar za povijest Slavonije i Baranje, str. 57-60.
- Edo Vajnaht (1987.). Narodnooslobodilačka borba – veličanstvena i časna povijest našeg naroda, u: D. Pavlica /ur./: *Partizanski učitelji Slavonije, II. dio*, Osijek: Međuopćinski odbor SUBNOR-a i Slavonski Brod: Centar za povijest Slavonije i Baranje, str. 59-61.

Umnožena građa

- Milka Sarajčić, Ivančica Barić, Pero Dragila, Edo Vajnaht, Milutin Grozdanić (1944.). *Priručnik za učitelje osnovnih škola*, umnožio Prosvjetni odjel Oblasnog NOO za Slavoniju⁴.
- Edo Vajnaht (1974.). Godišnji raspored nastavnog gradiva iz hrvatskog ili srpskog jezika, u: M. Omčikus /ur./: *Godišnji raspored nastavnog gradiva za I, II, III i IV. razred osnovne škole*, Zagreb: Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske, (II/ 1976), str. 6-59.

⁴ Primjerak Priručnika pohranjen je u Hrvatskom školskom muzeju u Zagrebu.

Prilozi u časopisima

- Edo Vajnaht (1939.). Priroda (prikaz iskustva iz nastavne prakse), *Praksa nove škole*, vol. 2 (1): 132-145.
- Edo Vajnaht (1945.). Školstvo i odgoj u Narodnooslobodilačkoj borbi, *Napredak*, vol. LXXVI (1-2): 53-61.
- Edo Vajnaht (1945.). Naše odgojne smjernice u svjetlosti borbe i rada, *Narodna prosvjeta*, vol. 2 (4-5-6): 13-14.
- Edo Vajnaht (1946.). Za bolji uspjeh u našim osnovnim školama, *Narodna prosvjeta*, vol. 3 (1-2): 11-14.
- Edo Vajnaht (1946.). Nadzor škole prema njenim savremenim zadacima, *Narodna prosvjeta*, vol. 3 (5): 12-15.
- Edo Vajnaht (1947.). Kako se rješavaju zajednički problemi škola, obdaništa i dječjih domova, *Pedagoški rad*, vol. 2 (1-2): 46-49.
- Edo Vajnaht (1948.). Bukvari, čitanke i gramatike u osnovnim školama, *Savremena škola*, vol. 3 (2-3): 38-59.
- Edo Vajnaht (1948.). Glasovna analitičko-sintetička metoda u periodu pripreme za početno čitanje i pisanje, *Pedagoški rad*, vol. 3 (7): 386-394.
- Edo Vajnaht (1952.). Jedan nastavni sat u kombiniranom odjeljenju, *Pedagoški rad*, vol. 7 (9-10): 381-387.
- Edo Vajnaht (1959.). Slobodne aktivnosti, *Bilten Zavoda za školstvo i prosvjetu Skupštine kotara Sisak*.
- Edo Vajnaht (1959.). Prvi uspjesi i neki sadašnji problemi učeničkih zadruga, *Bilten Zavoda za školstvo i prosvjetu Skupštine kotara Sisak*.
- Edo Vajnaht (1963.). Prvi dani u prvom razredu osnovne škole, *Pedagoški rad*, vol. 18 (9-10): 413-423.
- Edo Vajnaht (1964.). Postupnost pismenih vježbi i ispravljanje učeničkih pismenih radova, *Pedagoški rad*, vol. 19 (1-2): 31-42.
- Edo Vajnaht (1966.). Vježbe u čitanju za I. razred osnovne škole, *Pedagoški rad*, vol. 21(1-2): 42-49.
- Edo Vajnaht (1966.). Specijalizacija nastavnika po razredima u razrednoj nastavi, *Pedagoški rad*, vol. 21 (7-8): 315-322.
- Edo Vajnaht (1969.). Za reformu nastave početnog čitanja i pisanja, *Pedagoški rad*, vol. 24 (9-10): 453-460.
- Edo Vajnaht (1972.). Radni listovi za nastavu početnog čitanja i pisanja, *Pedagoški rad*, vol. 27 (7-8): 367-370.
- Edo Vajnaht (1973.). Uzajamna povezanost nastave hrvatskog ili srpskog jezika i prirode i društva, *Pedagoški rad*, vol. 28 (5-6): 251-260.
- Edo Vajnaht (1974/75.). Roditelji i početnica Naš put, *Roditelji i škola*, vol. 4 (2), 10-12.
- Edo Vajnaht (1974/75.). Povodom savjetovanja o nastavi početnog čitanja i pisanja, *Pogledi i iskustva u odgoju i obrazovanju*, vol. 2 (1): 19-23.
- Edo Vajnaht (1974/75.). Rad s kombiniranim grupama učenika, *Pogledi i iskustva u odgoju i obrazovanju*, vol 2 (5): 26-30.
- Edo Vajnaht (1976.). Visokoškolsko obrazovanje nastavnika, *Pedagoški rad*, vol. 31 (5-6): 236-237.

Edo Vajnaht (1977.). Odgojne mogućnosti nastave književnosti u mlađim razredima osnovne škole, *Pedagoški rad*, vol. 32 (3-4): 140-144.

Edo Vajnaht (1986.). Primjena globalne i glasovne analitičko-sintetičke metode u nastavi početnog čitanja i pisanja, *Suvremena metodika nastave hrvatskoga ili srpskog jezika*, vol. 11 (2-3): 65-69.

Novinski prilogi

E(do) V(ajnaht) (1954.). Još neki problemi u vezi s nastavnim planom i programom za šestogodišnje škole, *Školske novine*, vol. (5): 8.

Edo Vajnaht (1959.). Koso ili uspravno pismo, *Školske novine*, vol. 9 (33).

Edo Vajnaht (1962.). Izgled razredne prostorije – odraz radne i odgojne atmosfere razrednog kolektiva, *Školske novine*, vol. 13 (6).

Edo Vajnaht (1962.). Zašto nova početnica Vjerni drugovi, *Školske novine*, vol. 13 (17).

Edo Vajnaht (1963.). Prikaz knjige M. Grubića, Metodika nastave poznavanja prirode i biologije, *Školske novine*, vol. 14 (3).

Edo Vajnaht (1965.). Studij razredne nastave na pedagoškim akademijama, *Školske novine*, 5. ožujka 1965.

Edo Vajnaht (1975.). Odgojni ideali revolucije, *Školske novine*, vol. 26 (38-39).

Suradnja u enciklopedijskom izdanju

Edo Vajnaht (1989.). Početnica, u: N. M. Potkonjak i P. Šimleša /ur./: *Pedagoška enciklopedija 2*, Zagreb: Školska knjiga i dr. 1989, str. 203.

Suradnja u izradi nastavnih planova i programa

Edo Vajnaht (1969.). Metodika elementarne nastave hrvatskosrpskog jezika (nastavni program kolegija), u: J. Bašica i dr. /red./: *Nastavni planovi i programi za Pedagoške akademije*, Školska knjiga, Zagreb 1969, str. 47-56.

Zlatko Muhvić (1972.). *Naša osnovna škola* – nastavni plan i program za osnovnu školu (suradnja u izradi nastavnog plana i programa za hrvatski ili srpski jezik i prirodu i društvo), Zagreb: Školska knjiga.

Suradnja u dječjem listu

Dječji list SMIB (Smilje i bosilje), niz priloga u rubrici Samo za učenike prvog razreda (1969.-1979.)

Stručna redakcija i prerada knjiga

Viktor Cvitan (1963.). Čitanje i obrada štiva, Vježbe u usmenom i pismenom izražavanju, Gramatika i pravopis, preradio Edo Vajnaht, u: P. Šimleša /ur./: *Metodika elementerne nastave materinskog jezika i matematike*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor (III/ 1967), str. 60-121.

Stjepan Pataki /ur./ (1963.). *Opća pedagogija*, poglavlje Didaktika preradio Edo Vajnaht, Zagreb: Pedagoško-književni zbor. VIII/ 1963 (prerađeno XI/ 1967, XII/ 1969).

Fragmenti iz objavljenih radova

Marica Vrabec, M. /izbor/ (1995): Početno čitanje i pisanje u ogledalu metodičke literature, *Hrvatski u školi*, vol. 19, (3-4): 151-169 (uključeni i odlomci iz radova Ede Vajnahta).

Kraći prilogi

E(do) V(ajnaht) (1946.). Jedan prilog daljnjem izgrađivanju nastavnika, *Narodna prosvjeta*, vol. 3 (6-7).

E(do) V(ajnaht) (1946.). Primjer krakovskih srednjoškolaca, *Pedagoški rad*, vol. 1 (1): 193.

Edo Vajnaht (1947.). Prvi tečaj Pedagoško-književnog zbora u Zagrebu, *Pedagoški rad*, vol. 2 (1-2): 111-112.

E(do) V(ajnaht) (1947.). Odgovor na upit čitatelja, *Pedagoški rad*, vol. 2 (8): 509.

Edo Vajnaht (1948.). Konferencija direktora gimnazija i učiteljskih škola NRH, *Pedagoški rad*, vol. 3 (6): 360-362.

Edo Vajnaht (1948.). Održan je kurs metodike početnog čitanja i pisanja PKZ-a, *Pedagoški rad*, vol. 3 (6): 362-363.

Neobjavljena građa

Edo Vajnaht: *Razvitak školstva za vrijeme NOB u Slavoniji* (rukopis)

Ostalo

Edo Vajnaht, Ivan Furlan, Terezija Dobrenić (1960), *Učenički dosje* (obrazac), Školska knjiga, Zagreb.

Dodatak bibliografiji

Recenzirana djela

Milan Grubić (1963.). *Metodika nastave poznavanja prirode i biologije*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor.

Juraj Bukša i Gizela Bolkovac-Bukša (1969.). *Moj dom*. Radna knjiga za upoznavanje prirode i društva u I. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga, (prerađeno V/ 1973).

Juraj Bukša i Gizela Bolkovac-Bukša (1969.). *Moj dom*. Knjiga za nastavnika uz radnu knjigu za I. razred osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (II/ 1974 prerađeno).

Milivoj Čop (1972.). *Pismene vježbe i sastavci*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor.

Velimir Dorofejev (1974.). *Moj zavičaj*. Radna knjiga za prirodu i društvo u III. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja).

Velimir Dorofejev (1974.). *Moj zavičaj*, Radna bilježnica za prirodu i društvo u III. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja).

Velimir Dorofejev i Ivan Flanjak: (1974.). *Moj zavičaj*. Knjiga za nastavnika uz radnu knjigu prirode i društva u III. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga.

- Čedo Variola /izbor/ (1966.). *Lektira za II. razred osnovne škole, sv. I-IV*, Zagreb: Školska knjiga.
- Čedo Variola /izbor./ (1966.). *Lektira za III. razred osnovne škole, sv. I-IV*, Zagreb: Školska knjiga.
- Neda Bendelja /izbor/ (1966.). *Lektira za IV. razred osnovne škole, sv. I-VI*, Zagreb: Školska knjiga.
- Đuka Kosak (1976.). *Saznanje i znanje*. Početnica i čitanka za obrazovanje odraslih, Zagreb: Školska knjiga.
- Zdenka Sušan, Luciana Doubek (1978.). *I nuovi amici 1,2*. Letture per la I. classe della scuola elementare, Fiume: Edit.
- Anica Jurić–Šimunčić (1978.). *Djeca s teškoćama u učenju i vladanju*, Zagreb: Školska knjiga, Zagreb.
- Juraj Bukša, Gizela Bolkovac-Bukša, Milan Omčikus, Sonja Roglič (1986.). *Moj dom*. Radna knjiga za prirodu i društvo u I. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja).
- Juraj Bukša, Gizela Bolkovac-Bukša, Milan Omčikus, Sonja Roglič (1986.). *Moj dom*. Radni listovi za prirodu i društvo u I. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja).
- Juraj Bukša, Milan Omčikus, Sonja Roglič (1986.). *Moj dom*. Priručnik za nastavnika uz radnu knjigu i radne listove u I. razredu osnovne škole, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja).

Urednički rad

Biblioteka *Nastavne teme*, Pedagoško-književni zbor, Zagreb.

Sv. 9. Vladimir Poljak (1965.). *Sistematiziranje nastavnih sadržaja*.

Sv. 10. Marinka Brujić (1966.). *Govorne vježbe u nastavi stranih jezika*.

Sv. 11-12. Vladimir Poljak (1966.), *Didaktičke teme*.

Sv. 13. Ivan Furlan (1967.). *Učenje kao komunikacija*.

Biblioteka *Problemi suvremene nastave*, Školska knjiga, Zagreb.

Vladimir Poljak (1967.). *Dinamičnost nastave*.

mr. sc. Branimir Mendeš
Filozofski fakultet u Splitu